

Van schaal naar opdracht

schaal: pluriculturele ruimte mogelijk maken

SLO, juni 2020

Algemene informatie
ERK
Schaal: Pluriculturele ruimte mogelijk maken
Leerdoelen en succescriteria
Leerdoelen Studenten leren <ul style="list-style-type: none">• de schaal "pluriculturele ruimte mogelijk maken" kennen en de bruikbaarheid ervan inschatten;• verbanden te leggen tussen communicatieve taalvaardigheden en interculturele competentie.
Succescriteria Studenten <ul style="list-style-type: none">• kunnen een praktische uitwerking van één van de descriptoren voor de eigen onderwijspraktijk bedenken;• integreren de communicatieve taalvaardigheden en de interculturele competentie in een taalactiviteit.
Aanleiding
Studenten krijgen dit onderdeel aangeboden binnen de collegereeks van vakdidactiek 1 van de educatieve minor en de educatieve master op de universitaire lerarenopleiding. We beogen duidelijk te maken welke rol pluriculturele competentie binnen het talenonderwijs speelt/kan spelen en hoe studenten voor hun context relevante aspecten in hun onderwijs kunnen integreren.
Taal
Het college wordt in het Nederlands gegeven aan een taalheterogene groep Duits/Engels/Frans/Spaans. We werken bewust in gemengde groepen zodat studenten in wisselende <i>pluriculturele</i> (en meertalige) samenstelling met elkaar in gesprek gaan. Dit mag in een taal naar keuze, wat tevens ook een onderdeel van de gebruikte schaal is.
Onderwijssoort / leerjaar
Universitaire masteropleiding, beroepsvoorbereiding, vakdidactiek 1 (educatieve module).

Context

Dit college vindt plaats in het eerste semester van de beroepsopleiding, zowel in de eenjarige master Leraar voorgezet onderwijs als in de tweejarige master Educatie en communicatie.

Het is college 8 in een reeks van 9 colleges. In deze reeks staat de student in zijn *rol als vakdidacticus* in de onderbouw centraal. De vraag daarbij is hoe studenten als docent het leren van een moderne vreemde taal voor/door leerlingen organiseren. De colleges hebben betrekking op het formuleren van leerdoelen, het inzetten van verschillende activerende leeractiviteiten en het formatief en summatief evalueren. Daarnaast gaan studenten aan de slag met de (deel-)vaardigheden, ontwerpen een lessenreeks, en leren zij hun ontwerpen te verantwoorden vanuit vakdidactische en algemeen didactische principes.

Studenten lopen naast dit vak stage in het vo, over het algemeen in de onderbouw.

Aantal colleges / collegeduur

Naar keuze, afhankelijk van de beschikbare tijd en de focus die gelegd wordt. Het college in de huidige vorm duurt 90 minuten.

Uitvoering

Materialen / hulpmiddelen / voorbereiding voor de studenten

Onderstaande literatuur wordt gebruikt als uitgangspunt. We gaan ervan uit dat studenten deze hebben gelezen en met behulp van de richtvragen en opdrachten hebben verwerkt voorafgaand aan het college.

Verplichte literatuur

- van Beuningen, C., Polišenská, D. (2020). Meertaligheid in de klas. In: Dönszelmann et.al (2020). *Handboek vreemdetalendidactiek: vertrekpunten – vaardigheden – vakinhoud*. Coutinho (pp. 353-366).
- Dinkelman, M., Mesker, P. (2020). Interculturele competentie. In: Dönszelmann et.al (2020). *Handboek vreemdetalendidactiek: vertrekpunten – vaardigheden – vakinhoud*. Coutinho (pp. 369-384).

Optionele literatuur

- Kwakernaak, E. (2016). Kennis over talen en culturen. *Levende talen Magazine*. 7. te downloaden via <http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/download/1612/1220>
- Kwakernaak, E. (2017). Cultuur in het vreemdetalenonderwijs: Franje of Kern? Deel 1: Terugblik op vijf eeuwen. *Levende talen Magazine*. 7. te downloaden via <http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/download/1726/1334>

- Lehrner-te Lindert, E. (2020). Intercultureel leren. Boersma et.al (2020). *Vreemdetalenonderwijs geven*. Koninklijk Van Gorcum (pp. 91-110).

Richtvragen bij de gelezen literatuur

1. Van welke grote hoofdstromingen in het cultuuronderwijs kun je spreken?
2. Welke inhoudelijke domeinen komen aan bod in het vto?
3. Tegen welke uitdagingen lopen MVT-docenten aan bij het toetsen van intercultureel leren?

Opdrachten

1. Bij jouw vak: Welke rol speelt cultuur/interculturaliteit bij jou op school? Ga na hoe cultuur/interculturaliteit bij jou op school bij jouw vak (taal) aangeboden wordt. Bekijk hiervoor de jaarplanningen/PTA's of andere materialen.
Alternatief: Heb je hier geen toegang toe, bekijk dan de gehanteerde lesmethode of het digitale lesmateriaal. Kies drie hoofdstukken/lessen/onderwerpen. Geef in een schema aan wat er aan cultuur en interculturaliteit per hoofdstuk wordt aangeboden. Geef een kritische analyse van het aanbod van ongeveer 100 woorden. Deel je schema en analyse voorafgaand aan het college via de online leeromgeving.
2. Binnen jouw vak: Hoe wordt cultuur en interculturaliteit bij jou op school getoetst/geëvalueerd (summatief/formatief)? Bekijk een toets en kies een item dat je wilt voorleggen omdat je het een goed voorbeeld vindt of juist niet.
Alternatief: Indien er op school geen toetsen zijn die interculturaliteit toetsen of je daar niet bij kunt: Maak één toetsitem gebaseerd op één van de gekozen hoofdstukken uit de methode het digitale lesmateriaal. Deel je item voorafgaand aan het college via de online leeromgeving.

Vorbereiding door de docent

- Companion Volume, schaal "Pluriculturele ruimte mogelijk maken" op papier voor elke student en voor de groepjes per descriptor uitgeknipt.
- Studenten in (taalheterogene) groepen van drie verdelen, kan ook ter plekke.
- Bestuderen ingeleverde opdrachten: waar zitten de overeenkomsten en verschillen in het (intercultureel) aanbod. Welke illustratieve voorbeelden worden aangedragen?

Collegeopzet

a) Feed up: doelen verhelderen

1. Bespreken van de **leerdoelen** en samenhang tussen de leerdoelen verduidelijken. Studenten leren:
 - de schaal "Pluriculturele ruimte mogelijk maken" kennen en de bruikbaarheid ervan inschatten;
 - verbanden te leggen tussen communicatieve taalvaardigheden en interculturele competentie.
2. Plenair **voorkennis activeren** door middel van een interactieve tool zoals *mentimeter*. Dit kan met behulp van een aantal stellingen waarop studenten op een schaal van 1 (helemaal mee oneens) tot 5 (helemaal mee eens) moeten reageren. Volgende stelling zou je kunnen gebruiken:
 - *Er is niet één doeltaalcultuur. Dan heeft het ook geen zin deze te onderwijzen;*
 - *Zonder kennis van culturele achtergronden kun je niet in een vreemde taal communiceren;*
 - *Naast vaardigheden, grammatica, literatuur en woordenschat kan ik niet ook nog aandacht aan cultuur besteden.*
3. De opbrengst van de poll met de studenten plenair **bespreken** en hierbij achterhalen of concepten rondom cultuuronderwijs (zie richtvragen) bekend en begrepen zijn. Een koppeling maken met de gelezen literatuur en bespreken wat het belang is van het onderwijzen van cultuur en interculturaliteit.
4. Daarna studenten in (taalheterogene) groepen van drie laten uitwisselen over de voorbereidingsopdrachten.

b) Aan het werk

1. **Terugkoppeling** opbrengst besproken opdracht: welke aansprekende voorbeelden van cultuur en interculturaliteit hebben studenten gevonden in hun stagepraktijk? Vinden zij dit veel/weinig?
2. **Presentatie** van het ERK/Companion Volume met focus taalactiviteit/mediation. Uitleg over concept geven, eventueel met video op ERK-website (<https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/mvt/erk/erk/>) en beschrijving van het thema *Mediation* (eventueel ook met video <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/mvt/erk/inhoud-erk/>). Toespitsen op de vraag: waarom staat er een schaal rondom pluriculturele ruimte in het vernieuwde ERK, en waarom juist bij *mediation*? (Wat is eigenlijk *mediation* in communicatie?)
3. Uitgeknipte schaal uitdelen aan studentengroepjes. Instructie bij de **opdrachten** geven:
 - a. Lees de descriptoren en leg ze op volgorde van A1 tot C2. Vergelijk ze met je buurman/-vrouw. Zijn jullie het eens over de volgorde? Vergelijk jullie antwoorden met het Companion Volume.

- b. (eventueel in duo's) Kies één van de descriptoren. Wat doet iemand die dit laat zien? Bedenk een situatie en beschrijf het gedrag van iemand die dit laat zien. Beschrijf de taal die iemand zou moeten kunnen gebruiken.
- c. Formuleer een talig en inhoudelijk leerdoel horend bij de situatie.
- d. Noteer in het kort (2-3 zinnen) de activiteit waarbij leerlingen aan dit leerdoel werken.

c) *Feedback en feed forward*

1. **Uitwisseling** met andere groep over bevindingen opdracht 3b-d.
2. Individuele **reflectie** op relatie tussen schaal en concepten cultuuronderwijs.
3. **Plenair:** Hoe ga je de activiteit van vandaag verwerken in jouw lessen? Welke mogelijkheden zie je hiervoor?

d) *Evaluatie*

1. **Plenair:** Tegen welke problemen loop je mogelijk aan als je de schaal "Pluriculturele ruimte mogelijk maken" wilt gebruiken in je onderwijs? Hoe kun je deze ondervangen?
2. **Plenair:** Antwoorden poll van begin van het college nog een keer laten zien. Hoe kijk je nu terug op deze antwoorden, en je eigen antwoorden. Ben je in je opvatting bevestigd of stel je deze bij?

Mogelijkheden voor variatie/differentiatie en vervolg

Met welke vakdidactische uitdaging m.b.t. *inhoud/culturaliteit* heb je recentelijk te maken gehad? Waar zie je kansen m.b.t. mediation/de schaal "Pluriculturele ruimte mogelijk maken"? Waar zou je graag feedback op willen? Noteer in max. 3 zinnen de situatie. Noteer je feedbackvraag.

Terugblik

Door kritisch naar een specifieke schaal uit het ERK te kijken, werken studenten aan hun begrip van het belang van het ERK voor het ontwerp van hun lessen en worden ze vaardiger in het gebruik van de schalen en descriptoren. Specifiek voor de gekozen schaal hebben we gezien dat studenten nadenken over de koppeling van talige leerdoelen met inhoudelijke leerdoelen, de problemen die dit met zich meebrengt, en mogelijke oplossingen die er zijn.

Auteur(s)

Doris Abitzsch
Universiteit Utrecht
Graduate School of Teaching
vakdidactica Duits/mvt

Ana Llamazares
Universiteit Utrecht
Graduate School of Teaching
vakdidactica Spaans/mvt